

Pohádkový kufřík

Manuál pro práci s dětmi

Rozprávkový kufřík

Manuál pre prácu s deťmi

Odborný garant a autor manuálu: Mgr. Eva Svobodová

infra[®]
s.r.o.

Co je pohádkový kuffík

Tento nový český produkt určený především pedagogům a rodičům předškolních dětí je inspirovaný japonským divadlem Kamishibai, které je tradiční japonskou formou obrázkového divadla a je užíváno nejen v Japonsku, ale například i ve Francii a dalších státech. České provedení obrázkového divadla s názvem Pohádkový kuffík je technicky přizpůsobeno tak, aby se jednotlivé obrázky příběhu odkrývaly ve směru čtení zprava doleva. Tím se upevňují základy čtení. Dále je funkce divadla otvorem v horní části obohacena o možnost užití plošné loutky, divadlo předpokládá interaktivní formu prezentace, širší využití obrázků a jeho texty vytvářejí prostor pro filozofování s dětmi.

Využití Pohádkového kuffíku nabízí příležitosti k:

- rozvoji předčtenářské gramotnosti
- rozvoji smyslového vnímání
- rozvoji kognitivních schopností a kritického myšlení
- rozvoji předmatematické gramotnosti
- rozvoji řečových schopností
- rozvoji morálního citění a prosociálnosti
- rozvoji poznatků o světě
- seznamování s literaturou
- vytváření úcty k literatuře a knize (obrázkům)
- příležitostem pro kooperaci a socializaci ve skupině vrstevníků
- dále může rozvíjet prakticky všechny oblasti klíčových kompetencí dle RVP PV

Jak s Pohádkovým kufříkem pracovat:

1. Dříve než začneme, srovnáme si obrázky podle číselné řady textem dozadu od 1. do posledního obrázku. Na posledním obrázku je na zadní straně text k prvnímu obrázku. Obrázky si vložíme do kufříku tak, aby první obrázek byl ukryt za dvířky a jeho text na poslední straně byl v otevřené části kufříku. Je potřebné, aby si pedagog předem text přečetl a zvážil, které z nabízených otázek budou pro jeho děti vhodné.
2. Kufřík umístíme tak, aby děti na obrázky dobře viděly, ale není vhodné, aby na ně dosáhly. Pohádku můžeme vyprávět s jedním dítětem nebo s celou třídou. Ideální je skupina pěti až deseti dětí, lze pracovat i s počtem dětí blízcím se 28, ale zapojení jednotlivců je pak málo intenzivní. Nevhodné jsou spojené třídy v MŠ.
3. Společně s dětmi otevřeme dvířka od kufříku. Můžeme spolu s dětmi vymyslet na otevírání kufříku kouzelnou formulku. Např.: Ťukni třikrát (2x, 5x aj.) na vrátka (dítě zaťuká, ostatní nahlas počítají), ať je tady pohádka. Čáry máry fuk a už ani muk! Otevřeme dvířka, objeví se dětem první obrázek a my můžeme začít číst.
4. Při čtení můžeme obrázky pohybovat po vodorovné (horizontální) ose tak, aby docházelo k překrývání. Např. les může zakrýt ježibabu tak, že děti vidí jen Jeníčka s Mařenkou, odsunutím lesa se ježibaba vynoří.
5. Po vertikální ose se obrázek může posouvat jen v mírném rozsahu, přibližně 1 cm, což může při současném horizontálním pohybu navodit dojem chůze nebo běhu (Jeníček s Mařenkou jdou lesem). Chceme-li navodit pocit intenzivního pohybu (pec se

nafukovala, poskakovala...), dosáhneme ho trhavými pohyby na místě.

6. Obrázek po přečtení zařadíme dozadu a na jeho zadní straně nalezneme text obrázku, který následuje.
7. Text je dvoujazyčný, v českém a slovenském jazyce, a obsahuje jednak vyprávění pohádky a jednak náměty pro diskuzi s dětmi. Učitelka musí sama odhadnout, jaké otázky jsou pro její děti vhodné, či méně vhodné, případně může použít své vlastní otázky přizpůsobené tomu, co s dětmi právě prožívají.
8. Dospělý by nikdy neměl zamítnout odpověď dítěte jako nesprávnou, i když s ní nesouhlasí. Může použít třeba formulaci: „Toto je tvůj názor, ale já mám jiný.“
9. Pohádku může pedagog číst nebo vyprávět podle vlastního scénáře.
10. Když děti pohádku dobře znají, můžeme vybrat děti, které si chtějí zahrát divadlo, učitelka nebo jedno dítě vzadu obrázky mění a druhé nebo více dětí pohádku vypráví. Pokud mění obrázky učitelka, využívá možností efektů (překrývání, třesení aj.), děti necháme, aby samy zvolily, jak budou obrázky měnit.

Další možnosti využití:

1. Děti mohou jednotlivé obrázky skládat na koberci podle posloupnosti do filmového pásu a následně příběh samy vyprávět.
2. Pedagog může dávat dětem hádanky typu: *Který obrázek následuje po obrázku, na kterém děti sbírají jahody? A který obrázek je před obrázkem, na kterém Jeníček loupe perníček?*

3. Obtížnějším úkolem je pro děti zjistit, který obrázek se ztratil, a najít, kam patří v posloupnosti pohádky.
4. Pokud děti pohádku dobře znají, můžeme do obrázků zamíchat jeden obrázek z jiné pohádky, úkolem dětí je objevit obrázek, který do pohádky nepatří, a určit, ze které pohádky je.
5. Smícháme-li obrázky ze dvou pohádek dohromady, je úkolem dětí obrázky vytřídit a složit obě pohádky do pásu za sebou.
6. Další hádanky a podněty k přemýšlení se mohou týkat obsahu pohádek. Např.: Teď nám Honzík najde obrázek, na kterém je nejvíc zvířátek... Anička najde obrázek, na kterém je kluk a holčička – a žádný jiný člověk... atd. Ostatní děti kontrolují, jestli oslovené dítě splnilo úkol správně.
7. Můžeme spolu s dětmi hledat možnosti, co by se stalo, kdyby (např. kdyby Jeníček s Mařenkou nenašli perníkovou chaloupku). Můžeme vymýšlet, co se asi přihodilo, když tatínek přišel domů bez dětí.
8. Do pohádky můžeme dokreslit obrázek, který by se nám tam hodil a líbil (např. děti nakreslí, jak policajti hledají Jeníčka s Mařenkou v lese). Toto dílo dětí necháme dětem zalaminovat a použijeme ho při příštím vyprávění.

Na co si budeme dávat pozor:

1. Děti do činností nenutíme, jejich zapojení by mělo být dobrovolné, motivované vlastní činností.
2. Zásadně nepracujeme s více dětmi než s jednou třídou v mateřské škole, Pohádky z kuffíku nejsou vhodné pro hromadné produkce.

3. Je lepší, když děti přiláká zájem o činnost, než když je jim nařízena povinná účast. Proto je vhodné začít pracovat s menší skupinou dětí.
4. Dětem vysvětlíme, že Pohádkový kuffík má svá pravidla a požadavky. Když se otevře, tak se začne vyprávět pohádka. Může vyprávět paní učitelka, mohou vyprávět děti, ale vždy je naše vyprávění o pohádce. Nikdo nám ho nesmí rušit třeba křičením, boucháním a zlobením. To by se kuffík zavřel a pohádky zmizely.
5. Když si chceme z kuffíku půjčit pohádky, mělo by se to dít formou rituálu. Můžeme třeba na něj zaklepat a dovolit se: „Kuffíku, prosím, půjčíš nám pohádku?“ Kuffík: „A jakou si ráčíte přát?“ Děti si řeknou název pohádky. „Dobře, půjčím, ale potřebuji něco slíbit. Uhodnete co?“ Děti by měly samy naformulovat pravidla, jak budou s obrázky zacházet (nemačkat je, neprat se o ně, sahat na ně jen čistýma rukama atd.).
6. Otevřeme dětem prostor pro fantazii a uplatnění vlastních nápadů a myšlenek. Nevnučujeme jim své nápady a řešení. Nikdy dětem neříkáme, že jejich nápad je hloupý nebo špatný, ale upozorníme na jeho úskalí. Např. pokud by děti napadlo, že si obrázky půjčí ven na zahradu, může učitelka říci: „To je zajímavý nápad, ale mám obavy, že by mohl na obrázky sáhnout někdo s rukama od písku a ony by se nám umazaly. To by byla škoda, raději ne!“...
7. Hledáme stále nové způsoby, jak obrázky využít. Manuál, který jste právě přečetli, není přesným postupem, jak s Pohádkovým kuffíkem pracovat. Tvořivá učitelka a tvořivé děti určitě najdou mnoho jiných postupů a možností, jak s ním pracovat a podporovat při tom všechny vývojové možnosti dětí.

Ukázka práce s kuffíkem: [VIDEO](#)

Čo je rozprávkový kufřík

Tento nový český produkt určený predovšetkým pedagógom a rodičom predškolských detí je inšpirovaný japonským divadlom Kamischibai, ktoré je tradičnou japonskou formou obrázkového divadla a je využívané nielen v Japonsku, ale napríklad aj vo Francúzsku a ďalších štátoch. České prevedenie obrázkového divadla s názvom Rozprávkový kufřík je technicky prispôbené tak, aby sa jednotlivé obrázky príbehu odkrývali v smere čítania sprava doľava. Tým sa upevňujú základy čítania. Ďalej je funkcia divadla otvorom v hornej časti obohatená o možnosť použitia plošnej bábky, predpokladá interaktívnu formu prezentácie, širšie využitie obrázkov a jej texty vytvárajú priestor pre filozofovanie s deťmi.

Využitie rozprávkového kufříka ponúka príležitosti na:

- rozvoj predčitateľskej gramotnosti,
- rozvoj zmyslového vnímania,
- rozvoj kognitívnych schopností a kritického myslenia,
- rozvoj predmatematickej gramotnosti,
- rozvoj rečových schopností,
- rozvoj morálneho cítenia a prosociálnosti,
- rozvoj poznatkov o svete,
- zoznamovanie s literatúrou,
- vytváranie úcty k literatúre a knihe (obrázkom),
- kooperáciu a socializáciu v skupine rovesníkov,
- ďalej môže rozvíjať prakticky všetky oblasti kľúčových kompetencií.

Ako s rozprávkovým kufříkom pracovať:

1. Skôr ako začneme, porovnáme si obrázky podľa číselného radu textom dozadu od 1. po posledný obrázok. Na poslednom obrázku je na zadnej strane text k prvému obrázku. Obrázky si vložíme do kufříka tak, aby prvý obrázok bol ukrytý za dvierkami a jeho text na poslednej strane bol v otvorenej časti kufříka. Je potrebné, aby si pedagóg vopred text prečítal a zvážil, ktoré z ponúkaných otázok budú pre jeho deti vhodné.
2. Kufřík umiestnime tak, aby deti na obrázky dobre videli, ale nie je vhodné, aby na ne dosiahli. Rozprávku môžeme rozprávať s jedným dieťaťom alebo s celou triedou. Ideálna je skupina piatich až desiatich detí, je možné pracovať aj s počtom blížiacim sa 28 deťom, ale zapojenie jednotlivcov je potom málo intenzívny. Nevhodné sú spojené triedy v MŠ.
3. Spoločne s deťmi otvoríme dvierka kufříka. Môžeme spolu s deťmi vymyslieť na otváranie kufříka čarovnú formulu, napr. Ťuknite trikrát 2x (5x a i.) na vrátka (dieťa zaťuká, ostatné nahlas počítajú), nech je tu rozprávka. Čáry-máry-fuk a už ani muk! Otvoríme dvierka, objaví sa deťom prvý obrázok a my môžeme začať čítať.
4. Pri čítaní môžeme obrázky pohybovať po vodorovnej (horizontálnej) osi tak, aby dochádzalo k prekryvaniu. Napr. les môže zakryť ježibabu tak, že deti vidia len Janička s Marienkou, odsunutím lesa sa ježibaba vynorí.
5. Po vertikálnej osi sa obrázok môže posúvať len v miernom rozsahu, približne 1 cm, čo môže pri súčasnom horizontálnom pohybe navodiť dojem chôdze alebo behu (Janko s Marienkou idú lesom). Ak

chceme navodiť pocit intenzívneho pohybu (...pec sa nafukovala, poskakovala...), dosiahneme ho trhavými pohybmi na mieste.

6. Obrázok po prečítaní zaradíme dozadu a na jeho zadnej strane nájdeme text obrázku, ktorý nasleduje.
7. Text je dvojjazyčný, v českom a slovenskom jazyku, a obsahuje jednak rozprávanie rozprávky, ale aj námety na diskusiu s deťmi. Sami musíme odhadnúť, ktoré otázky sú pre deti vhodné či menej vhodné, prípadne môžeme použiť svoje vlastné otázky prispôbené tomu, čo s deťmi práve prežívame.
8. Dospelý by nikdy nemal zamietnuť odpoveď dieťaťa ako nesprávnu, aj keď s ňou nesúhlasí. Môže použiť napríklad formuláciu: Toto je tvoj názor, ale ja mám iný.
9. Rozprávku môže pedagóg čítať alebo rozprávať podľa vlastného scenára.
10. Keď deti rozprávku dobre poznajú, môžeme vybrať deti, ktoré si chcú zahrať divadlo, prípadne jedno dieťa vzadu obrázky mení a druhé alebo viac detí rozprávku rozpráva. Ak mení obrázky učiteľka, využíva možnosti efektov (prekrývanie, trasenia a i.). Deti necháme, aby samy zvolili, ako budú obrázky meniť.

Na čo si budeme dávať pozor:

1. Deti do činností nenútime, ich zapojenie by malo byť dobrovoľné, motivované vlastným záujmom.
2. Zásadne nepracujeme s väčším počtom detí ako s jednou triedou v materskej škole. Rozprávky z kuffíka nie sú vhodné na hromadné produkcie.

3. Je lepší, keď deti priláka záujem o činnosť, ako keď im je nariadená povinná účasť. Preto je vhodné začať pracovať s menšou skupinou detí.
4. Deťom vysvetlíme, že Rozprávkový kufřík má svoje pravidlá a požiadavky. Keď sa otvorí, tak sa začne rozprávať rozprávka. Môže rozprávať pani učiteľka, môžu rozprávať deti, ale vždy je naše rozprávanie o rozprávke. Nikto nám ho nesmie rušiť kričaním, búchaním a hnevaním. Vtedy by sa kufřík zavrel a rozprávky by zmizli.
5. Keď si chceme z kufříka požičať rozprávku, malo by sa to diať formou rituálu. Môžeme napríklad na neho zaklopať a prosiť: *Kufřík, prosím, požičiaš nám rozprávku?* Kufřík: *A akú si prajete?* Deti si povedia názov rozprávky. Pokračuje kufřík: *Dobre požičiam, ale potrebujem, aby ste mi niečo sľúbili. Uhádnete čo?* Deti by mali samy formulovať pravidlá, ako budú s obrázkami zachádzať (nestláčať ich, nebiť sa o ne, siahať na ne len čistými rukami atď.).
6. Otvoríme deťom priestor na fantáziu a uplatnenie vlastných myšlienok. Nevnučujeme im svoje riešenia. Nikdy deťom nehovoríme, že ich nápad je hlúpy alebo zlý, ale upozorníme na jeho úskalía. Napr. ak by deťom napadlo, že si obrázky požičajú von do záhrady, môžeme povedať: *To je zaujímavý nápad, ale mám obavy, že by mohol na obrázky siahnuť niekto s rukami od piesku a ony by sa nám znehodnotili. To by bola škoda, radšej nie!*
7. Hľadáme stále nové spôsoby, ako obrázky využiť. Manuál, ktorý ste práve prečítali, nie je presným postupom, ako s Rozprávkovými kufříkom zaobchádzať. Tvorivá učiteľka a tvorivé deti určite nájdu mnoho iných možností, ako s ním pracovať a podporovať pri tom vývojový potenciál detí.

Ukážka práce: [VIDEO](#)

Výrobce:

INFRA, s.r.o.

vydavatelství a nakladatelství

vzdělávací agentura

Tyršova 241

675 22 Stařeč

www.infracz.cz

tel.: 00420 568 851 733

e-mail: objednavky@infracz.cz

Výhradní prodejce pro Slovensko:

INFRA Slovakia, s.r.o.

J. Hollého 875

908 73 Veľké Leváre

www.infraslovakia.sk

tel.: 00421 2 2028282

e-mail: objednavky@kafomet.sk